МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічного аналізу

ЗБІРНИК НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ СТАТЕЙ

Частина ІІ

ОДЕСА - 2018

Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). – 2018. – 276с. (18,4 др.арк.)– Мова: українська.

У збірнику наведено матеріали з проблем удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління бізнес-процесами сучасної економіки. Наведені статті переважно відображають основні результати наукових і практичних досліджень студентів з економічного, фінансового,управлінського, стратегічного аналізу.

Редакційна колегія:

Волкова Н.А., к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічного аналізу

Дрозд І.К., д.е.н., професор, професор кафедри економічного аналізу

Гайдаєнко О. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу

Збірник науково-практичних статей обліково-економічного факультету затверджено на кафедрі економічного аналізу ОНЕУ. Протокол № 7 від 15грудня 2017 р.

За точність викладення матеріалу та достовірність наведених фактів, прізвищ, цитат, відповідальність несуть автори.

Лучкіна А. А.
41 група ФМЕ
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Чернишова Л.В.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «КИЇВСТАР»

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах часто виникає необхідність провести комплексний аналіз діяльності організації, включаючи аналіз її фінансової стійкості. Платоспроможність та фінансова стійкість є найважливішими характеристиками фінансово-економічної діяльності підприємства в умовах ринкової економіки.

Стійке функціонування і розвиток суб'єктів господарської діяльності в умовах ринкової економіки визначається, їх здатністю своєчасно і ефективно реагувати на зміну зовнішнього і внутрішнього середовища. Це можна досягти завдяки аналізу фінансової стійкості підприємства.

Фінансова стійкість є відображенням стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства і шляхом ефективного їх використання сприяє безперебійному процесу виробництва і реалізації продукції. Аналіз фінансової стійкості є складовою частиною аналізу фінансового стану підприємства.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблемам оцінки фінансового стану підприємств велику увагу приділяють такі провідні вчені та дослідники, як:Н.Н. Кулакова; Стельмах М.В., Шакун Н.С., Фурсова М.М., Шеремет А.Д., Стоян В.І, Крейнік М.М, Русак Н.А. та ін. Серед яких окремо слід виділити Стельмаха М.В. «Фінансовий аналіз»; Базілінську О.Я. «Фінансовий аналіз: Теорія та практика ».

Мета. Основне завдання роботи – визначення понять «фінансова стійкість», «платоспроможність», аналіз фінансової стійкості та платоспроможності на прикладі підприємства ПАТ «Київстар », висновки по стійкості фінансового становища даного підприємства.

Виклад основного матеріалу. У процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності відбувається безупинний процес кругообігу капіталу, змінюються структура активів і джерел їхнього фінансування, наявність і потреба у фінансових ресурсах і, як наслідок, змінюється фінансовий стан підприємства.

Фінансова стійкість — це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, що забезпечують йому незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно здатне реагувати на несподівані зміни ринкової кон’юнктури і не стати банкрутом.

Більш того, чим вища його стабільність, тим більше переваг у нього перед іншими підприємствами тієї ж галузі економіки у залученні інвестицій і одержанні кредитів на вигідних умовах.

Фінансово стійке підприємство вчасно розраховується за своїми зобов’язаннями перед бюджетом, позабюджетними фондами, персоналом, контрагентами, що сприяє зміцненню його іміджу. Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання [2, с. 107].

Фінансова стійкість підприємства характеризується системою абсолютних і відносних показників.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що характеризують міру забезпеченості запасів джерелами їхнього фінансування. Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає можливість охарактеризувати тип фінансової стійкості.

Найбільш узагальнюючим показником фінансової стійкості є надлишок чи нестача джерел коштів для формування запасів і витрат, що отримується у вигляді різниці величини джерел засобів і величини запасів і витрат.

Для характеристики джерел формування запасів і витрат використовуються кілька показників, що відображають різну ступінь охоплення різних видів джерел:

- наявність власних оборотних коштів (В);
- наявність власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (ВД);
- загальна величина основних джерел формування запасів і витрат (ЗК).

Трьом показникам наявності джерел коштів для формування запасів і витрат відповідають три показника забезпеченості запасів і витрат джерелами їх формування:

- надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів (± В);
- надлишок (+) або нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (± ВД);
- надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат (± ЗК) [3, с. 158].

Для характеристики фінансового стану на підприємстві розглядають чотири типи фінансової стійкості.

- Перший — абсолютна фінансова стійкість: S = {1,1,1}. Такий тип фінансової стійкості характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними коштами, тобто підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється вкрай рідко. Більше того, абсолютна фінансова стійкість навряд може розглядатись як ідеальна, оскільки означає, що керівництво підприємства не використовує зовнішні джерел фінансування для основної діяльності.
- Другий — нормальна фінансова стійкість: S = {0,1,1}. У цій ситуації підприємство використовує для покриття запасів, крім власних коштів також і довгострокові позикові кошти. Такий тип фінансування запасів є «нормальним» з точки зору фінансового менеджменту. Нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною для підприємства.
- Третій — нестійке (передкризове) фінансове становище: S = {0,0,1}. Спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги внаслідок поповнення джерел власних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. Фінансова нестійкість вважається нормальною (допустимою), якщо величина залучених для фінансування запасів короткострокових кредитів та запозичених коштів не перевищує сумарної вартості сировини, матеріалів та готової продукції.
- Четвертий — кризовий фінансовий стан: S = {0,0,0}. Підприємство перебуває на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик [1, с. 109].

При внутрішньому аналізі здійснюється поглиблене вивчення причин зміни запасів і витрат, оборотності поточних активів, наявності власного оборотного капіталу, а також резервів скорочення довгострокових і поточних матеріальних активів, прискорення оборотності коштів, збільшення власного оборотного капіталу.

Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства:

- Оцінка динаміки, складу та структури активів і пасивів
- Визначення динаміки негативних статей балансу
- Оцінка різких змін окремих статей балансу
- Аналіз ліквідності та платоспроможності
- Оцінка фінансової стійкості
- Оцінка грошових потоків
- Аналіз ділової активності
- Оцінка стану на ринку цінних паперів
- Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства
- Оцінка імовірності неплатоспроможності та банкрутства
- Пошук шляхів покращення фінансово-майнового стану підприємства [4, с. 188].

Етапи проведення аналізу:

- Перший етап - проводиться перевірка показників фінансової звітності за формальними та якісними ознаками (наявність усіх необхідних форм і додатків, відповідність підсумків, взаємна ув’язка показників різноманітних форм звітності).
- Другий етап - встановлюється характер змін у складі засобів підприємства та в їх джерелах, які відбулися в аналізованому періоді.
- Третій етап - здійснюється розрахунок та оцінка динаміки відносних показників, які характеризують фінансовий стан суб’єкта господарювання.
- Четвертий етап - формування висновків та рекомендацій за результатами проведеного аналізу [5, с. 176].

ПАТ «Київстар» - українська телекомунікаційна компанія, що надає послуги мобільного зв'язку і доступу до мережі Інтернет. На початок 2015 року є найбільшим оператором мобільного зв'язку, а також одним із найбільших інтернет-провайдерів в Україні.

Визначимо на прикладі підприємства ПАТ «Київстар» тип фінансової стійкості.

По-перше проведемо аналіз та дамо оцінку платоспроможності підприємства (табл. 1).

Платоспроможність — це можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов’язання.

Платоспроможність розглядається як один з індикаторів фінансового стану підприємства. До платіжних засобів відносять грошові кошти,короткострокові цінні папери та частку дебіторської заборгованості щодо якої є впевненість у надходженні [2, с. 93].

Розрізняють поточну (короткострокову) та перспективну платоспроможність.

Перспективна платоспроможність очікується в середньостроковій та довгостроковій перспективі і показує здатність підприємства вчасно розплатитися за своїми зобов’язаннями в перспективний період.

Поточна платоспроможність означає спроможність підприємства сплатити свої поточні зобов’язання негайно та в найближчому майбутньому. Поточна платоспроможність тотожна поняттю ліквідності — здатності реалізувати активи закороткий час і без значних втрат [1, с. 85].

Таблиця 1

Показники платоспроможності підприємства

Показники	На початок року	На кінець року	Норматив	Відхилення за рік
01	02	03	04	05
Показники платоспроможності				
1. Коефіцієнт загальної ліквідності Кзл = (2 розділ активу балансу)/(ряд. 1695)	0,622	1,077	2-2,5	+0,455
2. Коефіцієнт поточної ліквідності Кпл = (ряд. 1125 + … + 1190) / (ряд. 1695)	0,322	0,367	0,8-1	+0,045
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності Кал = (ряд. 1160+1165) / (ряд.1695)	0,274	0,673	0,2-0,25	+0,399

Розглянуті коефіцієнти показують можливість підприємства здійснювати розрахунки за всіма видами зобов'язань. Коефіцієнт загальної ліквідності на кінець року порівнюючи з початком року має тенденцію до зросту, тобто це свідчить про збільшення платоспроможності, але цей коефіцієнт все ще менший за норматив.

Коефіцієнт поточної ліквідності, що характеризує можливість погашення підприємством поточних зобов`язань поточними активами за відрахуванням запасів, не сильно збільшився і залишається набагато меншим за норматив. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частка поточних зобов`язань може бути погашена миттєво (наприклад, у випадку критичного стану). Цей коефіцієнт на кінець року зріс більш ніж у 2 рази і значно перевищує норматив.

Високе значення цього показника негативно впливає на рентабельність підприємства, оскільки залучений капітал вкладається в неробочі активи, якими є грошові кошти та їх еквіваленти.

З аналізу даних ми бачимо, що на досліджуваному підприємстві, на кінець року допущено незначне підвищення коефіцієнтів загальної та поточної ліквідності та значне підвищення коефіцієнту абсолютної ліквідності. Водночас зауважимо, що перші два коефіцієнти на кінець року залишаються незадовільними.

Проведемо аналіз стійкості підприємства, який дасть можливість побачити наскільки рівень його доходів перевищує рівень її витрат, та визначимо тип фінансової стійкості ПАТ «Київстар» (табл. 2) .

Таблиця 2

Аналіз фінансової стійкості підприємства (тис.грн)

№ рядка	Показник	Стаття (розрахунок)	На початок звітного року	На кінець звітного року
01	02	03	04	05
1.	Власний капітал	1495	10664202	12469171
2.	Необоротні активи	1095	13139565	12292965
3.	Власні обігові кошти	(р.1-р.2)	-2475363	176206
4.	Довгострокові зобов’язання	1595	187778	215308
5.	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	(р.3+р.4)	-2287585	391514
6.	Короткострокові кредити та позики	1600+1605	0	0
7.	Загальний розмір основних джерел покриття запасів	(р.5+р.6)	-2287585	391514
8.	Запаси	1100	48351	50666
9.	Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів	(р.3-р.8)	-2523714	125540
10.	Надлишок (+) або нестача (-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик	(р.5-р.8)	-2335936	340848
11.	Надлишок (+) або нестача (-) основних джерел покриття запасів	(р.7-р.8)	-2335936	340848
12.	Тип фінансової стійкості	х	0.0.0 Кризисне	1.1.1 Абсолютна

Виходячи з аналізу фінансової стійкості ПАТ « Київстар» на кінець 2016 року у порівнянні з початком 2016 року, ми бачимо значні зміни фінансового стану компанії з кризисного стану до абсолютного. На початок 2016 року підприємство знаходилося на грані банкрутства, не мало власних обігових коштів, власних і довгострокових джерел покриття запасів та загальний розмір основних джерел покриття запасів був від'ємним.

На кінець 2016 року компанія значно підвищила усі показники, що призвело до покращення фінансової стійкості до абсолютного типу. Усі нестачі переросли у надлишок, що є дуже позитивною тенденцією.

Висновки. В статті розглянуто один з методів оцінки фінансової стійкості підприємства. Загальну оцінку фінансової стійкості характеризує надлишок або недолік джерел коштів для формування запасів і витрат.

Розрахунок показників фінансової стійкості підприємства ПАТ «Київстар» показав, що дане підприємство фінансово стійке. Це викликано скороченням короткострокових кредитів та збільшенням власних оборотних коштів.

Як джерело фінансування фірма використовує довгострокові кредити. Зовнішні кредитні джерела, з одного боку, потрібні підприємству, особливо досить крупному, але, з іншого боку, довгострокові кредити більш вигідні, так як розширюють можливості підприємства і практично не обмежують його тимчасовим фактором.

Фінансова стійкість характеризує фінансове становище підприємства з позиції достатності та ефективності використання власного капіталу, тому її показники разом з показниками ліквідності характеризують надійність фірми.

Заходи, спрямовані на покращання фінансового стану підприємства, можуть містять в собі:

- вивчення попиту на продукцію, що випускається, з метою розширення ринку;
- аналіз складових собівартості продукції і визначення шляхів її зниження;
- збуту переорієнтації на випуск іншої продукції; виявлення наднормативних запасів матеріальних цінностей для залучення їх в господарський оборот або реалізації;
- вивчення руху дебіторської заборгованості з метою її зменшення; вивчення можливості одержання довгострокових кредитів;
- аналіз складових короткострокової дебіторської заборгованості і можливості її зменшення;
- аналіз складових першочергових платежів із прибутку з метою недопущення нераціональних виплат;
- контроль за фінансовим станом підприємства і дотриманням виробленої фінансової стратегії.

Якщо фінансова стійкість буде втрачена, то ймовірність банкрутства висока, так як підприємство є фінансово неспроможним.

Проводячи аналіз фінансової стійкості та аналіз платоспроможності підприємства, необхідно пам'ятати, що це лише частина аналізу фінансового стану підприємства. Для створення повної картини потрібно провести розрахунок ділової активності, рентабельності.

Список літератури

1. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: Теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] // О.Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009 – 124 с.

2. Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник // Литвин Б.М., Стельмах М.В. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 130 с.

3. Шеремет А. Д. Теория экономического анализа. / А. Д. Шеремет. - М.: ИНФРА-М, 2002. - 333 с.

4. Волкова Н. А. Організація та методика економічного аналізу: Навч. посібник. / Н. А. Волкова, Н. Е. Подвальна – Одеса: ОНЕУ, ротапринт. – 2012. – 267 с.

5. Волкова Н.А. Аналітичні методи дослідження конкурентоздатності суб'єктів господарювання: Монографія. За ред. Волкової Н.А./ Н.А. Волкова, Р.М. Волчек, О.М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, Крим поліграф папір.– 2017. – 400 с.